

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

Retouradres:
NGV Kempen- en Peelland
Dhr. C. van het Groenewoud
Molvense Erven 164
5672 HP Nuenen

De Twee Kwartieren

Genealogisch tijdschrift voor
Kempen- en Peelland

NEDERLANDSE GENEALOGISCHE VERENIGING
jaargang 22 | nr. 3 | verschijnt 1x per kwartaal | september 2014

-NEDERLANDSE GENEALOGISCHE VERENIGING
Afd. KEMPEN - en PEELLAND

Pag.	Inhoud
073	Van de redactie
	Leden helpen leden
	Geplande activiteiten
074	Korte inhoud van de bijeenkomsten
078	Cursusaanbod
080	Verzending De Twee Kwartieren
	Mutaties ledenlijst
081	Anno 1736 - Dure buurt of vergane glorie?
082	Het fotobidprentje van....
	Cornelis Petrus Henricus Brocken (1908-1994)
084	Rubriek bijzondere beroepen
	Tabakker, tabaksteler, tabaksplanter
093	De familie Mulders uit Moergestel
101	Leden stellen zich voor
102	Voor u gelezen:
104	Bibliotheek: aanwinsten boeken
	Bestuur

Niet ondertekende stukken worden gepubliceerd onder verantwoordelijkheid van de redactie.

Kopij voor het volgende nummer
inzenden voor **1 november**

Tevens bestaat de mogelijkheid om uw advertentie te plaatsen
Voor informatie neemt u contact op met de redactie

Redactieadres:

e-mailadres: h.unij@hccnet.nl
postadres: Taunus 1 5706 PC HELMOND

VAN DE REDACTIE

"Genealogie is een gezelschapsspel". Zo kopte een regionaal weekblad onlangs bij de vooraankondiging van een cursus genealogie van een van de plaatselijke heemkundekringen. Om de parallel wat in te kleuren: genealogisch onderzoek is eigenlijk als een grote legpuzzel met een onbekend aantal stukjes. Als je net begint kun je gemakkelijk een aantal stukjes aan elkaar leggen, maar naarmate je vordert wordt het steeds moeilijker. Vooral omdat je de stukjes van overal vandaan moet halen. Je kunt er natuurlijk voor kiezen om de puzzel in je eentje te leggen, maar het is goed om van tijd tot tijd een andere (ervaren) puzzelaar te vragen even met je mee te zoeken. We hebben op deze plaats al vaker een oproep gedaan om genealogische kennis te delen. Onze afdeling beschikt over een aantal zeer bekwame stamboomonderzoekers die u graag helpen om puzzelstukjes te zoeken. In dit nummer vindt u dan ook een oproep om via De Twee Kwartieren vragen te stellen over uw genealogisch onderzoek. Net als veel tijdschriften zijn de ouderwetse vragenrubrieken tegenwoordig vervangen door het internet. Maar het voorstel van een dergelijke rubriek in een periodiek als het onze is dat andere lezers er ook kennis van kunnen nemen. Vandaar dat wij deze nieuwe rubriek "Leden helpen leden" van harte aanbevelen.

Leden helpen leden

Naast de bekende mogelijkheid om informatie te verzamelen op onze afdelingsavonden, wil de redactie de mogelijkheid bieden om via ons afdelingstijdschrift "De Twee Kwartieren" vragen te stellen over genealogische onderwerpen. Dit kunnen zijn specifieke vragen op genealogisch gebied in de provincie Noord-Brabant (met name Kempen- en Peelland) en genealogische vragen van algemene aard. Vragen kunnen komen van leden van Kempen- en Peelland, maar ook van andere afdelingen. We hopen dat met name leden van onze afdeling hun antwoorden zullen insturen. De redactie zal zelf geen onderzoek doen naar aanleiding van gepubliceerde vragen. Zowel vragen als antwoorden worden in "De Twee Kwartieren" gepubliceerd, mits daartoe geschikt. Contactadres: g.kleinbergen@onsnet.nu

GEPLANDE BIJEEENKOMSTEN

Gemeenschapshuis 't Trefpunt, Belgiëplein 20, 5628 XJ Eindhoven
Begin van de voordrachten 20.00 uur. Zaal open 19.30 uur
Op elke bijeenkomst de stands: GensDataPro, Bibliotheek en Nieuwe Leden.
Er is gelegenheid om boeken te lenen uit de afdelingsbibliotheek, de afdeling PR is aanwezig en er kan informatie verkregen worden over het genealogische computerprogramma GensDataPro.

Dinsdag 9 september De afkomst van Sarah Bernhardt en Joodse genealogie.
20.00 – 22.00 uur Door: Harmen Snel, genealoog
werkzaam bij het Amsterdams Archief

Dinsdag 14 oktober
20.00 – 22.00 uur
Kasteel en Landgoed Croy te Aarle-Rixtel
Door: Henk van Beek, heemkundige,
dorps- en natuurgids.
Op woensdag 22 oktober is er een excursie onder leiding
van dhr. Van Beek n.a.v. deze lezing naar kasteel Croy.

Dinsdag 4 november
20.00 – 22.00 uur
Bijeenkomst voor nieuwe leden.

Dinsdag 11 november
19.30 uur
20.00 - 22.00 uur
Korte ledenafdelingsvergadering.
Aansluitend "Open Podium"

Zaterdag 13 december
13.30 – 16.30 uur
Inloopmiddag

ELDERS GEPLANDE BIJENKOMSTEN

Vrijdag 19 september
Aanvang 19.30 uur
Genealogisch onderzoek in de Meijerij van
's Hertogenbosch.
Door: Anton Negggers, voorzitter NGV-KPL
Locatie:
Buurthuis de Kom, Komstraat 1 Lommel, (B)

Woensdag 22 oktober
Excursie naar kasteel Croy te Aarle Rixtel
Gids dhr. Henk van Beek, heemkundige,
dorps- en natuurgids.

KORTE INHOUD VAN DE BIJENKOMSTEN

Dinsdag 9 september

De afkomst van Sarah Bernhardt en Joodse genealogie

Lezing door: Harmen Snel, genealoog werkzaam bij het Amsterdams Archief.
De in Parijs geboren Sarah Bernhardt (1844-1923) was de beroemdste actrice van het fin-de-siècle. Zij was het kind van een ongehuwde Nederlandse jodin, haar vader is onbekend. Tot recent was over de achtergrond van haar moeder bijna niets bekend. Sarah heeft door middel van een serie zelf verzonden verhalen over haar moeder en grootouders de onduidelijkheid alleen nog maar groter gemaakt. Sarah had namelijk een ongebreidelde fantasie. Twintig jaar onderzoek door de spreker in binnen- en buitenland heeft echter licht doen schijnen op Sarah's achtergrond en de redenen

waarom zij er zo veel over fantaseerde. In het tweede deel van de lezing zal de spreker in gaan op de valkuilen bij het beoefenen van genealogie van Joden in Nederland, een heel aparte tak van sport als het gaat over genealogie.

Vrijdag 19 september

Genealogisch onderzoek in de Meijerij van 's-Hertogenbosch.

Lezing door: Anton Negggers,
voorzitter NGV-KPL

Locatie: Buurthuis de Kom, Komstraat 1
te Lommel, België. Aanvang 19.30 u.

Een gezamenlijk initiatief van vzw Erfgoed Lommel, Familiekunde Vlaanderen provincie Limburg vzw en NGV Kempen- en Peelland.
(vzw = vereniging zonder winstoogmerk, red)

De Meierij van 's-Hertogenbosch was van oudsher het noordoostelijke kwartier van het hertogdom Brabant. Tijdens de tachtigjarige oorlog werd het, met het noordelijk deel van het kwartier van Antwerpen, afgescheiden van de rest van het hertogdom.

De vrede van Munster in 1648 formaliseerde de scheiding tussen de noordelijke en zuidelijke provinciën van de Nederlanden. Het noorden ging verder als de Republiek der Verenigde Nederlanden, de zuidelijke gewesten bleven de Spaanse (later: Oostenrijkse) Nederlanden. De grens liep dwars door de oude hertogdommen Brabant en Limburg. Staats-Brabant werd als generaliteitsland voortaan rechtstreeks bestuurd door de Staten-Generaal in Den Haag.

Op het gebied van bestuur en rechtspraak, maar ook van godsdienst en onderwijs veranderde er veel voor de bevolking van de meierij. Bovendien had nieuwe wetgeving ook grote consequenties voor de bevolkingsregistratie.

In deze lezing worden de gevolgen van de vrede van Munster voor de meierij van de 's-Hertogenbosch besproken. Bovendien wordt uitleg gegeven bij de wijze waarop de stamboonderzoeker in deze regio met deze gevolgen te maken heeft, en tips voor genealogisch onderzoek in de meierij van 's-Hertogenbosch.

Gratis inkom voor leden van NGV Kempen- en Peelland, vzw Erfgoed Lommel en FV-Provincie Limburg vzw. Niet-leden betalen € 2,00.

Dinsdag 14 oktober

Kasteel en Landgoed Croy te Aarle Rixtel

Lezing door: Henk van Beek, heemkundige, dorps- en natuurgids.

Henk van Beek is actief lid van heemkundekring Barthold van Heessel te Aarle-Rixtel, Hij is onder meer bestuurslid en dorpsgids. Daarnaast is hij ook al jarenlang natuurgids. In de loop van de tijd heeft Henk zich o.a. verdiept in de geschiedenis van kasteel Croy en het gelijknamige landgoed en heeft hij op basis hiervan een interessante lezing samen kunnen stellen. Samen met taalkundige/schrijver Wim Daniëls bracht hij ook een kleurrijk boek uit over het Croyse kasteel.

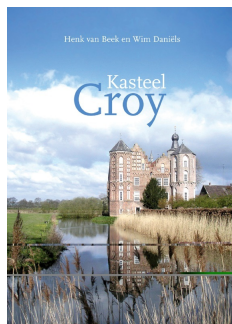
Kasteel Croy is een van de meest oorspronkelijke laatmiddeleeuwse kastelen. Ondanks het feit dat het kasteel nooit een roemruchte strategische rol heeft gespeeld, kent het in velerlei opzichten een rijke historie. Het gelijknamige landgoed, met zijn donken en beekdalen, is niet minder interessant. Tijdens de lezing en de excursie gaat Henk nader in op de (bouw) geschiedenis van het kasteel, diens bewoners en het omringende landschap.

Woensdag 22 oktober

Excursie naar kasteel – en landgoed Croy te Aarle Rixtel.

Henk van Beek, heemkundige, dorps- en natuurgids ontvangt de NGV voor een rondleiding over het landgoed en het kasteel.

N.B.: Dhr. Van Beek is medeauteur van het boek Kasteel Croy (zie illustratie).

Programma

13.45 uur verzamelen op de parkeerplaats tegenover de oprijlaan naar het kasteel.

14.00 uur start rondleiding.

Aanmelden voor de excursie kan via het secretariaat tot uiterlijk vrijdag 17 oktober.

E-mail marielouisevanwijk@onsbrabantnet.nl
telefonisch 0499-373523

Mogelijk zijn er ook leden die graag mee willen maar geen vervoer hebben. Zou u daarom bij uw aanmelding willen aangeven of er eventueel iemand met u mee kan rijden.

Dinsdag 4 november

Bijeenkomst voor nieuwe leden.

Alle nieuwe leden van het afgelopen jaar krijgen binnenkort een persoonlijke uitnodiging voor de kennismakingsbijeenkomst, die gehouden wordt in 't Trefpunt.

Tijd: 20.00 – 22.00 uur. De koffie staat klaar vanaf 19.30 uur.

Het doel van deze avond is om elkaar beter te leren kennen. Bovendien kunnen genealogische vragen, ideeën, problemen, vondsten enz. besproken worden. Ook alle niet "nieuwe" leden zijn natuurlijk van harte uitgenodigd omdat een en ander alleen maar positief kan zijn voor de (genealogische) uitwisseling.

Aanmelden voor deze bijeenkomst kan via het afdelingssecretariaat.

Per e-mail: marielouisevanwijk@onsbrabantnet.nl

telefonisch: 0499-373523

Dinsdag 11 november

19.30 uur **Korte ledenafdelingsvergadering**

20.00 uur **"Open Podium"**

Genealogische vragen, vastgelopen in uw onderzoek, iets bijzonders te presenteren, of zomaar iets te vertellen of te zeggen? Alles kan en mag tijdens deze bijeenkomst "Open Podium"! Enige structuur is natuurlijk wel wenselijk!

Meld daarom uw bijdrage vóór maandag 3 november 2014 bij het secretariaat van de NGV-KPL.

e-mail: marielouisevanwijk@onsbrabantnet.nl of telefonisch 0499-373523

Zaterdag 13 december

13.30 uur **Inloopmiddag**

tot

16.30 uur

Op zaterdag 14 december aanstaande wordt wederom een inloopmiddag voor leden georganiseerd. Een goede gelegenheid om uw "collega-genealogen" te ontmoeten en van gedachten te wisselen over het wel en wee van uw voorouders. Voor het slagen van deze bijeenkomst is het zinvol dat bezoekende leden hun genealogische gegevens ter informatie of inzage meenemen (bijvoorbeeld: op laptop, een usb-stick of in een showmap). Vooraf kunt u ook eens de profielen van onze afdelingsleden raadplegen via de website van de NGV (www.ngv.nl). In voorgaande jaren bleken deze bijeenkomsten voor menig een van bijzonder nut. Wij nodigen u dan ook van harte uit.

CURSUSAANBOD

GensDataPro

De afdeling Kempen-en Peelland organiseert, mits er voldoende aanmeldingen zijn, een interactieve cursus over het genealogische computerprogramma GensDataPro. (zie voor meer informatie over het computerprogramma op www.ngv.nl)

Cursusdata: maandag 13 oktober, 10 november en 15 december 2014.
Duur en tijd van de bijeenkomsten: 3 uur, van 13.30 uur tot 16.30 uur.
Een half uur voor aanvang van de lessen is de cursusruimte geopend voor de deelnemers zodat uiterlijk om 13.30 uur gestart kan worden met de les.

Docent en cursusleiding: André Van Damme.
Locatie: 't Trefpunt, Belgiëplein 20, Eindhoven.

Aantal deelnemers: minimaal 7 en maximaal 10 personen. Bij overmatige belangstelling wordt een wachtlijst gehanteerd en wordt de cursus op een nader te bepalen datum, in overleg met de docent, herhaald.

Kosten: Voor leden van de NGV € 35,- niet-leden betalen € 45,- Dit is inclusief een kopje koffie of thee en de kopieerkosten van het lesmateriaal.
Bovenstaande bedragen dienen vóór 5 oktober overgemaakt te zijn op rekeningnummer: NL89 INGB 0005 4957 96 ten name van NGV AFD Kempen- en Peelland onder vermelding van cursus GensDataPro en indien van toepassing uw NGV-lidmaatschapsnummer.
Benodigheden: een laptop waarop GensDataPro geïnstalleerd is.

Aanmelden en informatie: Aanmelden is mogelijk, bij voorkeur per e-mail, tot uiterlijk 1 oktober bij het secretariaat van Kempen- en Peelland.
E-mail: marielouisevanwijk@onsbrabantnet.nl of telefonisch: 0499-373523

Programma

Eerste bijeenkomst maandag 13 oktober 2014
Eventueel de installatie van GensDataPro, Een nieuwe stamboom beginnen, Het hoofdscherm, Gegevens invoeren, Het geneagram, Het spiekscherm, Datum en datumrekenen, Volgorde kinderen corrigeren, Foto's toevoegen.

Tweede bijeenkomst maandag 10 november 2014
Vervolg of herhaling foto's invoegen, Getuigen toevoegen, Het zoekscherm, Mappen en bestanden, De dossiertabel, Het selectiescherm, Uitvoer naar papier, - gezinsblad en persoonskaart, - parenteel en genealogie - enz.

Derde bijeenkomst maandag 15 december 2014
Herhaling vorige bijeenkomsten, Tabellen sorteren, Bronnen invoeren, Eventueel activiteiten en objecten, Gegevens rechtstreeks invoeren vanuit WieWasWie .

ALDFAER

In het voorjaar 2014 heeft de NGV Kempen- en Peelland een beginnerscursus over het genealogische computerprogramma Aldfaer georganiseerd.
Een vervolg op deze cursus, waarvoor nog enkele plaatsen vrij zijn, staat gepland voor maandag 29 september en maandag 27 oktober 2014.

Docent en cursusleider: dhr. Johan van Hassel.
Locatie: 't Trefpunt, Belgiëplein 20 te Eindhoven. Tijd:13.30 – 16.30 uur.

Aantal deelnemers: minimaal 7 en maximaal 10 personen. Bij overmatige belangstelling wordt een wachtlijst gehanteerd en wordt de cursus op een nader te bepalen datum, in overleg met de docent, herhaald.

Kosten: voor leden van de NGV € 25,- niet-leden betalen € 35,- Bij deze bedragen is inbegrepen een kopje koffie of thee en de kopieerkosten van het cursusmateriaal.
Bij deelname dient het verschuldigde bedrag vóór vrijdag 15 september 2014 overgemaakt te zijn op rekeningnummer: NL89 INGB 0005 4957 96 ten name van de NGV AFD Kempen- en Peelland onder vermelding van: cursus 2 Aldfaer 2014 en indien van toepassing uw NGV-lidmaatschapsnummer.
Aanmelden en informatie: Aanmelden is mogelijk, bij voorkeur per e-mail, tot uiterlijk 15 september bij het secretariaat van Kempen- en Peelland.
E-mail: marielouisevanwijk@onsbrabantnet.nl of telefonisch: 0499-373523

Doelgroep

Deelnemers voor de cursus zijn Aldfaer gebruikers die al enige tijd met Aldfaer werken, maar die de brede mogelijkheden van het programma (beter) willen leren kennen.

De lessen omvatten

Tabs, diversen, privacy, uitzoeken, materiaal, foto's, geluiden, video, tekstbestanden, rapporten en overzichten, printen en opslaan van overzichten, instellingen, controleren, onderhoud van de in Aldfaer gebruikte tabellen, aantekeningen, kleurgebruik, beveiligde tekst en weblinks opnemen in notities, zoeken, groepen maken en bewerken, verwantschap, bonus rapporten, Aldfaer op een tablet, internet, printen grote grafische overzichten, zelf rapporten maken. Op zoek naar een andere dan de bovengenoemde genealogische cursussen? Stuur dan een e-mail naar het secretariaat. Wie weet kunnen we ook de door u gewenste genealogische cursus organiseren!

VERZENDING DE TWEE KWARTIEREN

Vanaf september wordt ons tijdschrift "De Twee Kwartieren" voortaan ook per e-mail verzonden aan leden die hun voorkeur hebben opgegeven voor een digitale versie in PDF. Hebt u de berichtgeving daarover gemist, en wilt u ook uw tijdschrift liever per e-mail dan per post ontvangen kunt u dat alsnog met een e-mail aan de redactie doorgeven. Degenen die dat hebben aangegeven, of niet hebben gereageerd ontvangen het blad als vanouds via de post.

MUTATIES LEDENLIJST

**Per 01-08-2014, landelijk totaal 8233 leden,
waarvan voor Kempen- en Peelland 298 en 24 bijkomende leden**

Nieuw lid

Dhr H. Bouman	Geldrop
Dhr A.P.J.M. Slegers	Nederweert
Dhr S.M. de Veer	Geldrop
Dhr M.G.P.E. van der Voort	Utrecht

Overleden

Dhr H.M.J.C. van Gestel	Eindhoven
-------------------------	-----------

Einde lidmaatschap

Dhr Chr. Boone	Brussel (België)
Dhr W.J.W. Derks van de Ven	Hengelo Ov.
Dhr H.A.J.A. Nillesen	Eindhoven
Dhr J. Vannuffelen	Beerse (België)

Alle correspondentie te richten aan het landelijk secretariaat:
NGV, Postbus 26, 1380 AA Weesp
Gebruik bij correspondentie ALTIJD uw lidmaatschapsnummer!

Co van het Groenewoud

Anno 1736 - DURE BUURT OF VERGANE GLORIE?

Uit het Rechterlijk Archief van Gemert.
Verhalen gebundeld door Simon van Wetten

De Schoolstraat. Dat is bij ons in Gemert de dure buurt. Daar staan de grote huizen. Pastoor Gautius woont er en de beroemde orgelbouwer Mathias Verhoffstadt. Tegenover de Latijnse school. Maar de vergankelijkheid der dingen en de vergankelijkheid van ons allen geldt óók in dat dure straatje.

Pastoor Gautius is onlangs overleden en zijn orgelbouwende buurman heeft eveneens het tijdige met het eeuwige verwisseld. De nieuwe bewoners van hun huizen worden geconfronteerd met enig achterstallig onderhoud. De opvolger van Gautius, de eerwaarde heer Wilhelmus Thijssen, nodigt de drossaard en de schepenen uit eens een kijkje te komen nemen.

'Na genomen oculaire inspectie hebben wij bevonden dat het leien dak op diverse plaatsen ongerepareerd is. Het lekt zodoende op zolder en dat water vindt vervolgens een weg naar de benedenvertrekken. De vloerplanken zijn daardoor rot en bedorven. Ook de houten ramen, vensters en de ruiten - vanwege de grootte van het huis zeer talrijk - zijn versleten. En de muur van het bijbehorende kleine huis dreigt om te vallen.'

Herstel van dit alles kost, naar het oordeel van schepenen Willem Ansems van Hout, die ook meester-timmerman is, omtrent 300 pattacons. En wij maar denken dat zo'n dorpspastoor grote sigaren en zúlke bellen wijn zit te consumeren in een comfortabele leunstoel op een prachtig gelakte houten vloer. Droog! Mooi niet dus. Als die Wilhelmus Thijssen de onbedwingbare neiging krijgt het urbi et orbi voor het Gemertse volk uit te spreken, dan dondert ie met raamkozijn en al naar beneden.

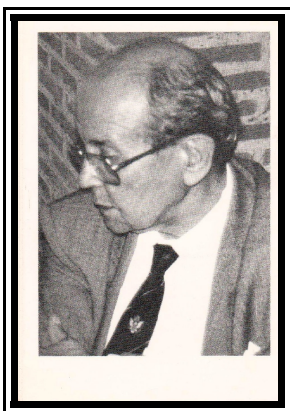
Op naar de buurman. Dat is medisch dokter Ignatius van den Dijck, pas getrouwd met Anna Bijnen, de weduwe van Mathias Verhoffstadt. Het huis bestaat uit een vierkante bouw, heeft vier benedenvertrekken en drie kamers op de verdieping. Een brede gang deelt het huis in tweeën, ook boven. Er zijn vier schoorstenen, zwaar van steen. Dat klinkt stevig en degelijk.

'Maar de eiken plaat op de ribbe van de tweede zolder is geheel afgebroken, de muur op de eerste verdieping wijkt sterk naar buiten, de muur boven de blinde ramen oostwaarts is gescheurd en ook de paal waar de zwaarte van twee schoorstenen op rust is doorgebogen. De bouw oostwaarts is in perikel van ruïne. Kamers ontberen vloeren en zolderingen en de muren zijn niet bezet. Op de bovenkamers noord- en oostwaarts valt geen licht door de ramen.'

Dat ziet er dus donker uit. Ik kom er achter dat ik in een achterbuurtje werk.

HET FOTOBIDPRENTJE VAN....

CORNELIS PETRUS HENRICUS BROCKEN (1908-1994)

Cornelis Petrus Henricus (Cees) Brocken wordt geboren in Tilburg op 18 april 1908 als zoon van Henricus Antonius Brocken, boekbinder, en Agnes Huberta van Merendonk. Zij wonen in de Goirkestraat en vanaf 1 mei 1911 op het Wilhelminapark 139. Henricus is de neef van Jan van Laarhoven, in Tilburg gemeenlijk Jan Plek geheten, die op 13 augustus 1863 in zijn huis aan de Hoeksestraat begint met het inbinden van boeken. In 1875 verhuist hij met zijn nering naar het Smidspad, waar de boekbinderij met een papierhandel wordt uitgebreid. Sinds het einde van de negentiende eeuw is de firma gevestigd aan het Wilhelminapark, en wordt later de bekende boekhandel, kantoorboekhandel, kantoormeubelzaak en sneldrukkerij Javel (Jan van Laarhoven B.V.).

Jans neven Henricus en Johannes Brocken treden in 1893 toe tot het bedrijf, en nemen na diens dood de directie over.

In de vrede van Christus

CORNELIS PETRUS HENRICUS BROCKEN

Priester van het bisdom 's-Hertogenbosch
Emeritus pastoor van de parochie
H. Maria Middelaars - Gestel Zuid te Eindhoven

geboren te Tilburg op 18 april 1908.
Priester gewijd te 's-Hertogenbosch op 26 mei 1934.
Overleden te Eindhoven op 12 augustus 1994.

God, goede Vader:

Assistent te Oss	aug. 1934 tot febr. 1935
Kapelaan te Made	1935 tot 1939
Kapelaan te Heeze	1939 tot 1942
Aalmoezener Staf IV L.K.	1939 tot 1941 (1945)
Kapelaan te 's-Hertogenbosch	1942 tot 1948
Kapelaan te Eindhoven	1948 tot 1949
Bouwpastoor te Eindhoven	1949 tot 1952
Pastoor van de parochie H. Maria Middelaars-Gestel Zuid te Eindhoven	1952 tot 1977
Emeritus vanaf	1977

Ik dank U voor mijn priesterleven.
Ik dank U voor mijn goede ouders.
Ik dank U voor mijn zussen en broers met wien ik mijn leven mocht delen.
Zegen allen die ik in mijn priesterleven, in welke functie dan ook, van dienst mocht zijn.
Zegen mijn neven en nichten, achter- en achter-achterneefjes en -nichten.
Maria, ook U dank ik en ik ben blij Uw Zoon en U te mogen ontmoeten.
Maria, zegen allen die mij dierbaar zijn.

Cees Brocken wordt op 26 mei 1934 te 's Hertogenbosch tot priester gewijd. Zijn eerste Heilige mis draagt hij op in zijn geboorteplaats Tilburg op 3 juni 1934. Hij is kapelaan in Made, Heeze en in de Sint-Pieter te 's-Hertogenbosch en wordt in 1937 benoemd tot aalmoezener van het leger, met de rang van majoor. Na de oorlog krijgt hij opdracht een parochie te stichten in Oss, maar omdat de plannen voor de stadsuitbreiding wijzigen geeft hij de opdracht terug. In 1948 benoemt bisschop Mutsaerts hem tot kapelaan van de Sint-Lambertusparochie te Eindhoven, en een jaar later wordt hij bouwpastoor van de nieuwe parochie Maria Middelaars in de wijk Bennekel (Gestel-Zuid). Hij bouwt een voor Nederland unieke vijfbeukige kerk in basiliekstijl zonder toren.

Cees Brocken is pastoor van de parochie Maria Middelaars tot zijn emeritaat in 1977, en heeft zowel de sluiting als de afbraak van de kerk nog meegemaakt voordat hij in 1994 overlijdt. Zijn broer Petrus Hubertus Adrianus (Piet) Brocken was pastoor van de Sint-Antoniusparochie te Valkenswaard.

RUBRIEK BIJZONDERE BEROEPEN:

Tabakker, tabaksteler, tabaksplanter

Aan de moederszijde van mijn grootvader, welke familieleden woonden in het Gelderse Gendt en Bommel, kom ik nogal vaak als beroep tegen tabaksteler of tabaksplanter. De Gelderse vallei, de Veluwe en delen van de Betuwe waren vroeger belangrijke centra van tabaksteelt in Nederland. Er is sprake geweest van een heuse commerciële tabaksteelt. Vanaf de 16^e eeuw floreerde de tabaksteelt in Nederland. Na het midden van de 19^e eeuw was de grootste bloeiperiode wel voorbij. Het laatste akkertje commerciële tabak verdween in Gelderland pas in 1974.

In vroegere tijden kwam dus een beroep in de tabaksteelt en – productie frequenter voor dan in de tegenwoordige tijd gelet op de hoeveelheid aan benamingen (zie kader).

In het Beroepsnamenboek (2004) van J.B. Glasbergen vind je een veelvoud van oude benamingen gerelateerd aan tabak. Hij geeft een opsomming van tabakist, tabakker, tabakopmaker, tabaksarbeider, tabaksbediende, tabaksbereider, tabaksbewerker, tabaksbinder, tabaksboer, tabaksbouwer, tabakscontractant, tabaksdozenmaker, tabaksdozensnijder, tabaksfabrikant, tabaksfabriekur, tabaksgrossierster, tabakshandelaar, tabakshandelknecht, tabaksinkoper, tabaksinstrumentmaker, tabakskerver, tabakskeurder, tabaksknecht, tabakskoopman, tabakskramer, tabakskweker, tabaksmaler, tabaksman, tabaksopenhaler, tabaksophanger, tabakspakker, tabakspapierdrukker, tabaksperser, tabakspijpenbakker, tabakspijpenmaker, tabakspijpenverkoper, tabaksplanter, tabakspletter, tabaksroller, tabaksslijter, tabakssnijder, tabakssorteerder, tabaksspinner, tabaksstamper, tabaksstelenmaler, tabakstripper, tabaksteler, tabaksuitdeler, tabaksverkoper, tabaksvisiteateur, tabakswerker, tabakswerkman, tabakswerkster, tabakswinkelbediende, tabakswinkelier tot aan tabaquier.

Natuurlijk is er heel veel gepubliceerd over tabaksteelt en –productie (zie bronvermelding). Wat minder bekend is, is wat een tabaksteler of –planter nou aan dagelijkse werkzaamheden te doen had. Toch ontkom ik er niet aan kort een stuk geschiedenis over de tabakscultuur te geven. Hierbij moet antwoord gegeven worden op vragen als wat houdt de tabakscultuur in, waar en wanneer is die ontstaan en hoe is die in Nederland gekomen.

Tabak

Tabak is een gewas uit de familie van de nachtschaden en is bekend geworden onder het geslacht *Nicotiana*. Het bevat ongeveer 60 soorten en vele variëteiten. De bekendste zijn de *Nicotiana Tabacum* en de *Nicotiana Rustica*. De oorsprong van de *Nicotiana* ligt in Zuid Amerika waarvandaan, na de ontdekking door Columbus in 1492, deze plant door Spanjaarden en Portugezen naar Europa werd gebracht. De Franse gezant in Portugal, Jean Nicot, zond in 1560 zaad en delen van de plant met instructie voor de teelt en de toepassing als geneesmiddel naar Frankrijk. Naar hem werd de plant enkele jaren later al genoemd.

In eerste instantie komt de *Nicotiana rustica* rond 1550 als geneeskrachtig kruid of als sierplant alleen voor in botanische tuinen in Nederland. Het roken van *Nicotiana tabacum* werd vanaf de 16^e eeuw werkzaam geacht als verdovend middel tegen de pijn van syfilis, als antisepticum, braakmiddel, slaapmiddel en als reinigingsmiddel, maar ook als middel tegen de pest en cholera. Tijdens de grote pestepidemieën in de zeventiende eeuw floreert de tabak als nimmer tevoren. Desondanks moet de populariteit van tabak vooral verklaard worden uit het feit dat als eenvoudig roesmiddel prima werkt. Zeventiende-eeuwers spreken dan ook van de 'droge dronkenschap'.

Tabaksteelt in Nederland

De commerciële tabaksteelt is begin 17^e eeuw in Europa opgekomen. Het eerst in Nederland en Engeland tussen 1610 en 1620, later o.a. in Frankrijk en Duitsland. De tabak werd oorspronkelijk in Zuid-Amerika geteeld en verkocht aan handelaren uit Nederland, Engeland, Spanje en Portugal, maar aangezien Spanje zijn handelsmonopolie niet aangetast wilde zien, werden er maatregelen getroffen om de handel door andere landen ongedaan te maken. Hierdoor werd de aanvoer van tabak verstoord en probeerde men in Europa de tabak te telen.

Opmerkelijk is de teelt van een (sub)tropisch gewas als tabak in een koude en winderige omgeving als in Nederland wel. Dat de teelt mogelijk was is te danken aan het feit dat de boeren de teelt uitstekend hebben aangepast aan de hier heersende klimatologische omstandigheden door zwaar te bemesten en door intensieve arbeid [1] Tabak heeft tussen planten en oogsten een periode van 90-120 vorstvrije dagen nodig. Daarna moet het dan nog gedroogd worden. Tabak werd in eerste instantie in de koude grond gezaaid, meestal rond half april.

Later werden warme bakken toegepast. Dat zijn houten kisten bedekt met geolied papier, waarin het tabakszaad tot ontkieming werd gebracht onder veel gunstiger omstandigheden dan op de koude grond mogelijk was. Het gebruik van de warme bak stelt planters in staat om vroeg in het voorjaar over plantgoed te beschikken. Kenmerkend voor de tabaksteelt in Nederland was de zware bemesting met vette schapenmest eventueel aangevuld met duivenmest, en bebouwing op hetzelfde stuk land, jaar in, jaar uit. In de Betuwe gebruikte men voor bemesting ook wel rundveemest. Om de bodem warmer en droger te maken werden reeds in het voorjaar opgehoogde bedden of wallen aangelegd en werd voor bescherming tegen de wind (bonen) heggen geplant. Het land werd daarbij verdeeld in vakken (ook wel kwartieren, parken of perken genoemd), waardoor een heggen-landschap ontstond, dat typerend was voor de tabaksbouw.

Eerste tabaksteelt in Veere en Amersfoort

De Middelburgse arts Casper Pelletier maakt in het jaar 1610 melding van het feit, dat de teelt van tabak voor het eerst werd waargenomen rond het handelsplaatsje Veere. Niet onlogisch als men bedenkt dat Zeeuwse kooplieden samen met Engelsen, onder meer handelsbetrekkingen hadden met het Amazonegebied en de gehele Venezolaanse kust, waar aan de diverse riviermondingen eveneens tabak verbouwd werd. Tabak bracht niet alleen een goede prijs op maar was ook een geliefd ruilmiddel. Het vervoer bracht vele risico's met zich mee en wellicht is men vanuit die optiek op Walcheren zelf begonnen met de tabaksteelt.

Binnen enkele jaren, zo rond 1615, bleek de zanderige ondergrond in de streek rond Amersfoort toch beter geschikt voor de tabaksteelt. Vanuit Amersfoort heeft de teelt zich in de jaren dertig van de zeventiende eeuw via contacten tussen grondbezitters

en regenten in de steden uitgebreid naar andere plaatsen. Waren er in 1636 nog 50 tabakstelers rond Amersfoort gevestigd, in 1670 waren het er al 120 en tien jaar later zelfs 200. De tabaksteelt verspreidt zich verder over de Veluwe en komt weer later in de Betuwe voor (1654 in Elst (Overbetuwe), 1676 in Bemmelen).

Ook in andere delen van de provincies Utrecht, Gelderland in Overijssel en zelfs tot in Gaasterland toe, werd tabak verbouwd.

Amersfoort was niet toevallig de eerste plaats waar tabaksteelt van enige omvang kon ontstaan. De boeren beschikten over voldoende en vruchtbare grond, toonden de durf om iets nieuws te beginnen, hadden de grote steden Amsterdam en Utrecht als afzetgebied in de buurt, en zij konden ook beschikken over kennis die toen nog (heel) zeldzaam was! Zonder de landbouwtechnische en zakelijke kennis die ervoor nodig was om aan dit 'avontuur' te beginnen, was deze succesvolle start nooit gelukt. Die kennis kwam toen nog van een in Amsterdam wonende Engelsman, Christoffel Perry. Gelijk met de fabricage van de kleipijpen, waren het de Engelsen die een aantal jaren voor ons, ook dit vakgebied van tabaksteelt waren begonnen en van wie onze voorouders het vak hebben geleerd.

Amsterdam is van begin af aan de belangrijkste plaats gaan innemen in de tabakshandel en inlandse teelt. Vanuit Amsterdam werd de tabaksteelt in Utrecht en Gelderland gestimuleerd en begeleid. Amsterdamse kooplieden gaan zogenaamde compagnonschappen aan met lokale burgers. Zij financieren de teelt, brengen handelservaring en –relaties mee en veelal ook de kennis van het telen van tabak (zo waren het gebruik van broeibakken en droogschuren Nederlandse uitvindingen). De boeren leveren de grond en doen het veldwerk. De oogst wordt door de handelaren in de tabakscentra opgekocht en naar Amsterdam vervoerd. Daar wordt de tabak in de tabakspinnerijen verwerkt tot rook- en pruimtabak. De inlandse tabak wordt versponnen met hoogwaardige, Engelse koloniale tabak. Voor deze blend van inlandse en Noord-Amerikaanse tabak is er voldoende afzet. Om de tabak goedkoop te maken wordt op ruime schaal afval (geplette stelen) meegesponnen. Dit levert weliswaar een inferieur product op, maar door de lage prijs wordt de markt van de Engelsen, die uitsluitend het dure Virginiablend gebruikten, door de Nederlanders overgenomen. Het hoogtepunt valt in de periode 1710-1720. Daarna loopt het langzaam af. De daling van goederenprijzen na 1720 zorgt ervoor dat het gunstige prijsverschil tussen de inlandse en Engelse tabak verdwijnt. De export van tabaksproducten valt terug ten gunste van de export van het ruwe tabaksblad dat de grondstof wordt voor de opkomende landen die hun eigen tabakindustrie gingen exploiteren, zoals Noorwegen, Zweden en Denemarken.

Einde inlandse teelt

Vroeg in de negentiende eeuw komt het roken van sigaren in de mode. Het inlandse product verdwijnt daardoor snel omdat de Utrechtse en Gelderse tabak niet geschikt is voor het maken van sigaren. De inlandse tabak is perfect voor het maken van

'karotten' (zagen eruit als wortels, vandaar deze naam) voor de snuif- en pruimtabak. Hierdoor en onder invloed van gewijzigde verhoudingen van vraag en aanbod op de wereldmarkt verliest de teelt snel aan betekenis. Er zijn drie redenen: (i) de toename van de tabakproductie in Vlaanderen en Duitsland, die bovendien door hoge invoerrechten voor de Nederlandse tabak werd beschermd, (ii) de toename van Amerikaanse tabak die tegen steeds lagere prijzen op de internationale markt werd aangeboden en (iii) de productie van een hoogwaardig tabaksblad uit Java en Sumatra na 1860. Vooral vanaf het midden van de jaren zeventig van de 19^e eeuw verdwijnt de tabaksteelt uit Nederland. De mestprijzen en arbeidslonen gaan omhoog, de tabaksprijzen dalen. Het telen wordt onrendabel. Er komen nog een aantal kleine oplevingen. In de Eerste Wereldoorlog ging de tabak op de bon en werd de eenheidsigara geïntroduceerd. Ook veranderende rookgewoontes spelen een rol. De opkomst van de sigaret zorgt voor een dalende vraag naar inlandse tabak omdat die niet erg geschikt was voor de fabricage van sigaretten. Tijdens de Tweede Wereldoorlog ontstond er schaarste aan tabak uit het buitenland. De hoge prijzen stimuleerden de eigen teelt. Half Nederland probeerde hiermee voldoende tabak te produceren die in de nog draaiende kerverijen en fabrieken tot 'amateur-tabak' – en sigaretten werden omgetoverd. Het smaakte niet echt, maar beter iets dan niets! Vele inlandse amateurtelers besteedden weinig zorg aan het drogen, sorteren en bundelen van de tabak. De opleving van de teelt duurde maar kort, tot 1949. Hierna komen weer geïmporteerde tabakken beschikbaar tegen lagere prijzen. De belangrijkste oorzaak is de teruggang van het tabaksareaal. De fabrikanten waren afkerig van de inferieure amateurtabak uit de oorlogsjaren.

Schimmelziekte

De schimmelziekte *Peronospora tabacina* of Blue Mould (blauwe schimmel) heeft abrupt in de zomer van 1959 een einde gemaakt aan de Nederlandse tabaksteelt. Tussen de 150 en 200 kleinschalige tabaksverbouwers waren toen nog actief in Nederland, waarvoor het van de meeste toch nog het hoofdmiddel van bestaan was. 1959 was al een rampjaar omdat naast het uitbreken van de ziekte ook de droogte voor een slechte oogst zorgde. Als in 1960 en 1961 de ziekte opnieuw toeslaat, houden de boeren het voor gezien.

Wat deed de tabaksteler zoal? [2]

Na het planten van de tabak moest men hakken en schoffelen en 'inschoppen'. Inschoppen is het aanaarden van de planten door met een schopje of krabber de grond rondom de stengels op te hogen. Het gehele bed werd met aarde verhoogd. Dit bed dient om de te voorkomen dat de tabakspiant wortelt in een ondergrond die anders te koud en te nat was. Verder werden de planten 'getopt' (het met de vingers afknippen van de toppen of harten van de plant met de bloemtros, waardoor de voedingsstoffen de bovenste bladeren ten goede kwamen, die daardoor zwaarder, dikker en breder werden). Hoe eerder en lager de plant getopt wordt, des te dikker en breder de plant

wordt. In de Betuwe topte men later en hoger, waardoor het blad minder vet en dik werd en beter geschikt was voor het sigarendek- en omblad. Als de planten getopt waren, vormden zich zijscheuten (de zogenaamde dieven of zuigers) uit de knoppen in de bladoksels. Ook deze moesten worden verwijderd. Deze handeling werd het suikeren genoemd. Nadat de bladeren geplukt waren, liet men de bovenste zitten, zodat men hiervan nog een naoogst had.

Het oogsten van de tabaksbladeren ging als volgt. Het plukken of afsnijden van de bladeren na de groeiperiode noemde men het breken van de tabak. Eind juli en in augustus werden de onderste bladen, het 'zandgoed' en het 'aardgoed' (samen ook wel 'ondergoed' genoemd), die het eerst rijp waren, geoogst. Deze bladen werden gebruikt voor het binnenwerk en het dekblad van sigaren. Het bovengood of bestgoed, de bladen die het hoogst aan de stengel zaten waren in september rijp en werden dan geplukt. Dit blad was geschikt voor pruimtabak.

Vervolgens werden de nog aanwezige zijscheuten, de zuigers, geoogst. De geoogste tabaksbladen moesten verder worden verwerkt. De geplukte bladen werden in een mand of op een kruiwagen naar de schuur gebracht. Daar werd van de bladen van het ondergoed in het onderste deel van de middennerf een insnijding gemaakt van ongeveer 10 cm. De dikke nerf kon hierdoor beter drogen. De ingesneden bladen werden door de ingesneden spleet aan (tabaks)spijlen, aangepunte stokken van essen- of wilgenhout, 150 – 180 cm lang en ± 2½ cm dik geregen. Na dit opspijlen werden de bladen over de spijl verschoven, zodat zij onderling op gelijke afstanden kwamen te hangen en elkaar nergens raakten. Daarna werden de spijlen opgehangen om de bladen te laten drogen. Dit noemde men het schokkeren of schokkeren van de tabak.

De tijd om af te rijpen voor het bovengoed was in onze korte zomers nauwelijks voldoende en de niet geheel gerijpte bladen droogden moeilijk. Het bovengoed werd daarom niet direct aangespijld, maar onderging een voorbehandeling: het zweten of het fermenteren. De bladen werden daartoe gedurende acht dagen bedekt met stro of met een wollen deken. Hierbij moest men wel opletten dat de bladen niet gingen rotten. Het droogproces duurde 4 tot 6 weken, waarbij de bladen langzaam afstierven om een goede kleurzetting te krijgen. Als het in de nazomer en herfst vochtig was stookte men vuren in de schuren en op andere plaatsen waar tabak werd gedroogd. Wanneer de bladen zo droog waren dat ze niet meer gingen rotten of schimmelen, terwijl ze nog voldoende vocht bevatten voor de latere verwerking tot echte tabak, reeg men de bladen van enkele spijlen opeen, zodat de bladen dicht tegen elkaar zaten. Deze dicht bezette spijlen werden dan vlak bij elkaar opgehangen. Ook legde men de spijlen op elkaar zodat ze vierkante stapels of putten vormden. Men dekde deze af tot men ging opbossen, waarbij men ook de beschadigde bladen uitsorteerde.

De tabak die na het drogen is ontstaan, is vaak een beetje bitter. Om de smaak te verbeteren worden verschillende tabaksoorten met elkaar gemengd en worden er naargelang de toepassing allerlei geur- en smaakverbeteraars aan toegevoegd. Voorbeelden hiervan zijn: suikerstroop, honing, chocolade, pepermunt, enzovoorts. Als dat gebeurd is worden de tabaksbladeren gesorteerd op kwaliteit, grootte, dikte en kleur.

Het tabaksblad was dus niet zonder meer geschikt voor consumptie. Het werd eerst verwerkt door winkeliers en grossiers die er bruikbare producten van maakten. Zij sneden, kerfden daartoe de tabaksbladen. Kerftabak was een gewild halfproduct voor de vervaardiging van sigaren. Kerftabak was verder geschikt als pijptabak, pruimtabak en later voor sigaretten en shag. Vroeg in de negentiende eeuw werd het handwerk vervangen door machinale productie.

Tabaksschuren\

Aanvankelijk hing men het tabaksblad te drogen op zolders, in koestallen, op de deel of buiten onder een afdak. Veel kleinere tabaksplanters zijn dit altijd blijven doen. In 1651 werd er in Amersfoort zelfs op de zolder van de St. Joriskerk tabak gedroogd, dit tot ontsteltenis van de kerkenraad. Omstreeks 1660 werd begonnen met het bouwen van speciale schuren om de tabak te kunnen drogen. Deze eerste schuren (en loodsen) hebben er waarschijnlijk uitgezien als wagen- of hooischuren. Later heeft men de wanden voorzien van draaibare luiken of kleppen, zodat men afhankelijk van de weersomstandigheden de luchtstroom door de schuur kon versterken of verzwakken en bij vochtig weer alles kon afsluiten. In de 19^e eeuw waren er twee typen tabaksschuren. Het ene type heeft hoge zijwanden van 5-6 meter en smalle rechtopstaande luiken in de wanden. Dit type komt vooral voor in de streek Nijkerk-Amersfoort. Het andere type dat langs de Veluwezoom en Zuidoost-Utrecht voorkomt, heeft lage zijwanden van 1,50-1,70 m hoog en een steiler dak. De luiken hiervan waren hangend of staand. In de Betuwe werd op de kleine tabaksboerderijtjes de ruimte boven de deel, de stallen en het woongedeelte met dwarsbalken (hanken) tot

droogruimte ingericht. In de kopgevels van deze met riet en/of pannen gedekte boerderijen waren voor de ventilatie enkele rechthoekige luiken gemaakt.

Drogen

Als bij vochtig weer de tabak niet voldoende droogde, gebruikte men ook wel vuurpotten om de ruimte te verwarmen. Deze ijzeren vuurpotten, die met gloeiende cokes werden gevuld, zijn er meer dan eens de oorzaak van geweest dat de tabak en de hele schuur of woning in vlammen opgingen. Het op deze manier drogen van de tabak in de tabaksschuren en -boerderijen was dan ook een gevaarlijke onderneming. Maar er was nog een oorzaak van brand, namelijk het onweer. Menigmaal was er sprake van blikseminslag, waarbij er met de regelmaat van de klok een (tabaks)boerderij afbrandde. Zo valt er in de gemeenteverslagen van Bemmelen te lezen dat er op 17 mei 1888 een tabaksplanterswoning in Ressen en 10 dagen later een op de Plak (buurtschap in Bemmelen) verwoest werden. In 1889 werd er weer een tabakshofstee op de Plak en ook een in de Bemmelse buitenpolder door brand verwoest. In 1890, 1891, 1892 en 1893 brandden weer tabaksplanterswoningen af. In deze crisistijd (rond 1890), toen de markt van de inlandse tabak door de buitenlandse concurrentie bijna volledig was ingestort, wilde men echter de natuur wel eens een handje helpen wanneer het onweerde in de buurt. Bij een brand uit 1892 (op de Plak) werd een justitieel onderzoek ingesteld, maar men kon de oorzaak niet achterhalen.

De tabaksproductie

Is de teelt van tabak vooral gelegen in Gelderland en Utrecht de maakindustrie vind je vooral terug in Noord-Brabant en tegenwoordig in België. Immers, de geteelde tabak is nog niet geschikt voor de consumptie en dient een aantal bewerkingen te ondergaan. Hierop wordt in dit artikel niet ingegaan. In het verleden was de sigarenindustrie in Eindhoven zeer belangrijk. Op het eind van de 19e eeuw werd de stad wel La ville fumée (de gerookte stad) genoemd. Er waren meer dan vijftien sigarenfabrieken, waaronder enkele zeer grote, zoals Karel I, Senator, Aida en Mignot & De Block. Ook de omgeving van Eindhoven, vooral De Kempen, kende de nodige fabrieken, en wel te Bladel (Derk de Vries), Duizel (Agio), Eersel (Henri Wintermans), Hapert (Cadena en Claassen), Valkenswaard (Willem II en Hofnar), Waalre (Swane), Zeelst (Duc George) en in Veldhoven (Velasques). Daarnaast waren er fabrieken in Boxtel (La Paz en Elisabeth Bas). In Cuijk waren de Victor Hugo fabrieken te vinden. In Tilburg werd de Gulden Vlies sigaar vervaardigd. Buiten Brabant was Kampen een echte sigarenstad. Bekende merken waren: Balmoral en Uiltje. Ook de sigarenindustrie van Veenendaal was beroemd. Er stonden twee grote sigarenfabrieken van de merken Panter en Ritmeester. In het nabijgelegen Wageningen stonden de Schimmelpenninck fabrieken. In Amersfoort was een fabriek van Otto Roelofs.

De volgende sigarenbedrijven zijn nog actief: Swedish Match Cigars (La Paz, Willem II, Justus van Maurik, De Heeren van Ruysdael, Oud Kampen en Hajenius). Dit concern maakt ook lucifers en dergelijke. Het hoofdkantoor staat in Valkenswaard, het productiebedrijf te Houthalen. In Duizel vind je Royal Agio Cigars (Agio, Panter, De

Huifkar, Mehari's en Balmoral) met de productie te Westerlo. In Eersel vindt de productie van Henri Wintermans Cigars (Henri Wintermans, Café Crème, Colts en Nobel Petit) plaats. Ritmeester Cigars te 's-Hertogenbosch maakt de Ritmeester-sigaren. Scandinavian Tobacco Group in Lummen produceert voor de Nederlandse markt de Schimmelpenninck. De Olifant te Kampen is een museumfabriek die 2,7 miljoen sigaren per jaar produceert. De volgende sigarenmerken Gold, Brevas, Fintas, Alternativos, Palm, Poncho, Ronditas, Stompen worden door de firma Verellen in Wuustwezel geproduceerd. Neos, Amigos, TAF, J. Cortès, Jacob van Meer worden door de J. Cortès Cigars te Zwevegem-Moen gemaakt.

Meer informatie in het Tabaksteelmuseum

In het centrum van Amerongen in de provincie Utrecht is in een voormalige tabaksschuur het Tabaksteelmuseum gevestigd. Dit museum bevat een permanente tentoonstelling van de tabaksteelt in Nederland en van Amerongen in het bijzonder. Bij het museum is een klein proefveldje met tabak aangeplant, waardoor de tabaksteelt nog is te bekijken. Het achterste deel van het museum is een authentieke droogschuur. Hier is te zien hoe de tabak van het tabaksveld wordt gedroogd en verwerkt. Tevens wordt getoond hoe droogschuren werden gebruikt voor een groot aantal nevenactiviteiten. Voor de toegangsprijs van € 3,- hoeft u het niet te laten.

Noten

[1] Bie, R. van der & Duuren, L. van: De droge roes. Index Historische Perspectief nr. 10, blz. 28-31, november/december 1999. Den Haag: CBS:

[2] Grotendeels ontleend aan de site van de Historische Kring Bommel, zie www.historischekringbommel.nl

Bronnen

- Stichting Nederlandse Tabakshistorie, site www.tabakshistorie.nl
- Historische Kring Bommel, site www.historischekringbommel.nl
- Tabaksteelmuseum Amerongen, site www.tabaksteelmuseum.nl
- De Sigarenindustrie: Een nationaal museum voor industrie en techniek, site www.sigarenfabrieken.nl
- Wikipedia: artikelen over de Sigarenindustrie (Benelux), site www.wikipedia.nl
- Diverse afbeeldingen van de tabaksteelt zijn terug te vinden via de sites www.gahetna.nl en www.geheugenvannederland.nl
- Beleidsnota Tabaksschuren. Richtlijnen voor het behoud en de herbestemming van tabaksschuren in de gemeente Utrechtse Heuvelrug, mei 2012. Te downloaden via www.utrechtseheuvelrug.nl

Theo van Rooijen

DE FAMILIE MULDER'S UIT MOERGESTEL (vervolg van blz. 21, maart 2014)

Tekst **Robert Mulders**

Wij nemen de draad weer op:

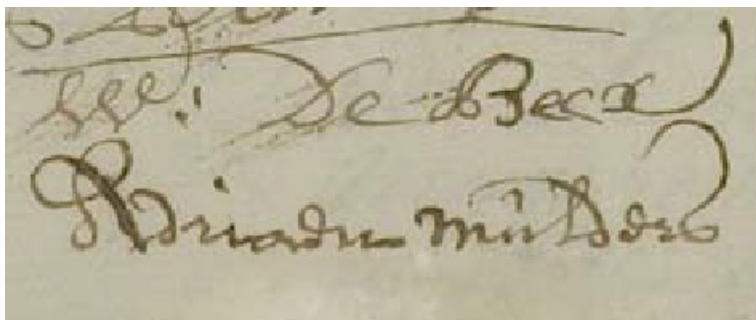
Jan Peter van Baest hertrouwde 6 mei 1741 te Moergestel met Joanna Jan van Ginhoven. Getuigen bij het huwelijk: Willem Mulders en Agnes Mulders. Wegens ziekte van de bruidegom werd het huwelijk ten huize van Van Baest voltrokken.

Generatie VI

VI-A ADRIAAN JAN MULDER'S zoon van **Va**.

Volgens zijn huwelijksakte geboren in Heukelom. Gedoopt Oisterwijk 28 feb 1697 als zoon van Joannes Arien Mulders en Joanna Denysse van der Laet. Doopgetuigen: Denis van der Lait & Maria Denys van den Boer. Begraven te Moergestel 8 aug 1767. Schepen van Moergestel 1742-43; 1750-57 en 1763-67; Collecteur der Verponding 1732; Belastingzetter 1736, 1744-45 en 1748; Burgemeester van De Heijzen en De Heuvel 1739; Gezworene van De Heijzen en De Heuvel 1766.

Adriaan Mulders behoorde dankzij zijn grondbezit tot de gegoede ingezetenen van Moergestel. Hij zat meerdere jaren in de schepenbank, twee zoons werden eveneens schepen - waarvan één zelfs president - en zijn jongste zoon kon in 1776 gaan studeren in Leuven. Aangezien de tak van zijn broer Willem vrijwel zeker in 1872 is uitgestorven, geldt Adriaan als stamvader van het geslacht Mulders. Hij bewoonde een boerderij in het gehucht Vinkenbergh onder Moergestel, eerst als huurder, vanaf 1757 als eigenaar. De boerderij werd geërfd door zijn zoon Norbert. Waarschijnlijk is Adriaan identiek met de initiatiefnemer van het Dootboek, uitgeschreven den 2 January 1736 door Adriaan Mulders, een lijst met 204 namen van leden van het Sint Jorisgilde te Moergestel. Een ander werk uit de collectie van het Gilde is het Dootboek uitgeschreven 1774 door Heer Smittens, pastoor der gemeente van Moergestel, waarin een koningslijst teruggaat tot in de 16e eeuw. Deze lijst vermeldt Adrianus Mulders koning, koning van het handboogschuttersgilde in een onbekend jaar vóór 1774. Het koningsschild van deze Adrianus is bewaard gebleven.[50]

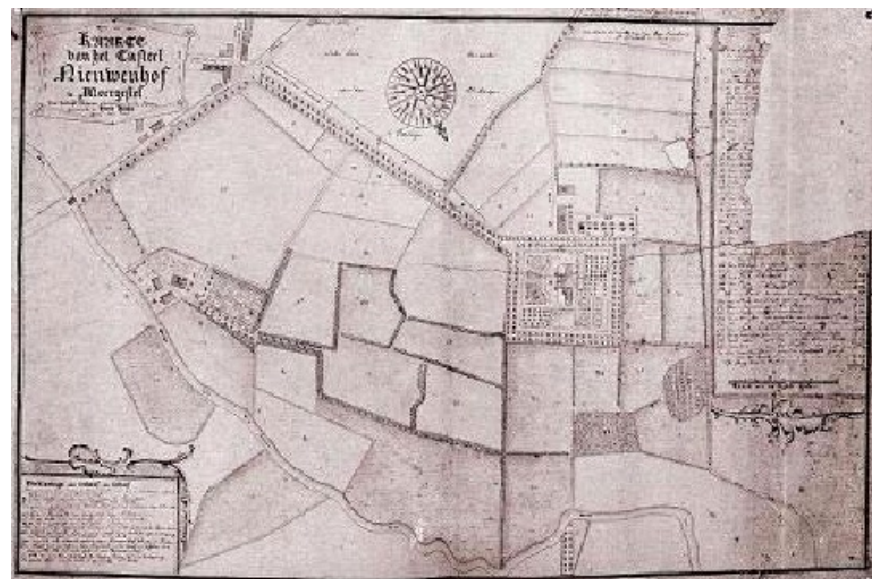
Afbeelding 6 Deze handtekening zet Adriaan op 2 oktober 1742 (zijn eerste jaar als schepen) onder een akte in het trouwboek van Moergestel. Voor jonker Willem de Beex was dit eveneens het eerste jaar op de schepenstoel.

Sint Joris en de draak. Schilderij gemaakt in 1753 door Jacobus Lombarts voor het gelijknamige handboogschuttersgilde in Moergestel. Rechts naast de drakendoder zien we de koningsdochter en een schaap, die volgens de legende doorde lokale bevolking aan de draak waren geofferd. Dit lot bleef hen dankzij Sint Joris bespaard. Onderaan op het schilderij zien we twee schutters met gildevaandel. Het doek hing lange tijd in de Raadzaal van het gemeentehuis en in het Gildehuis.

De schilder is wellicht identiek met de Moergestelnaar Jacobus Lombaerts (1723-1772)

Te Moergestel gehuwd 3 feb. 1726 met **Margaretha Denis van Vessem** (gedoopt Moergestel 11 juni 1705, dochter van Denis Wouter Andriessen van Vessem en Helena Adriaan Jaspars van Miert, begraven Moerg. 12 okt. 1770). Getuigen bij het huwelijk: Theodorus (Dirk) Adriaan de Cort en Willem Jan Mulders. Dirk de Cort was weduwnaar van Adriana Denis van Vessem en dus een zwager van de bruid.

Afbeelding 7 Kaart van het kasteel Nieuwenhof te Moergestel. De Tilburger Marcellus Bles kocht het goed op 5 juni 1761 voor 4.150 gulden van Jacobus Schoonus. Bles had het jaar ervoor de heerlijke rechten over het dorp gekocht van Charles, hertog van Ursel en Hoboken.

Na bevestiging door het Leenhof van Brabant mocht hij zich vanaf 2 maart 1761 heer van Moergestel noemen. Dit gaf hem het recht een drossaard aan te stellen en jaarlijks schepenen te benoemen. Zie een artikel van John Boeren en Luud de Brouwer in het Tijdschrift Tilburg, jaargang 2001, nr.1. Marcellus' achterkleinzoon Marcellus Bekkers, burgemeester van Chaam, verkocht de titel - met enkel nog het heerlijke jachtrecht als bonus - in 1849 aan André baron Van den Bogaerde van Terbrugge, heer van Heeswijk en Dinther, oud- gouverneur van Brabant. Met de Jachtwet van 1923 verloor deze familie de laatste rechten over Moergestel.

De boedel van wijlen Denis Wouters van Vessem werd op 7 februari 1726 voor schepenen van Moergestel gedeeld.[51] Aan Adriaan Jan Mulders, als mombler over zijn vrouw Margriet, vielen dertien stukken land toe in De Heuvel en De Heijzen, twee van de vier herdgangen of gehuchten waarin Moergestel was verdeeld. Aansluitend verpachtten Peter van Vessem en Adriaan van Miert, mombers van Marie, dochter van Denijs van Vessem, diezelfde dag een huis en hoff in de Heysen, ter plaatse genaamt Winckenbergh aan Adriaan voor de termijn van zes komende achtereenvolgende jaren. Borg stonden Adriaan Willem de Louw en Willem Jan Mulders.[52]

Volgens een borgbrief, op 2 oktober 1730 afgegeven door schepenen van Oisterwijk, zijn Adrianus Johannes Mulders en Margriet Dionisius van Vessum vertrokken van Heukelom naar Moergestel. [53] Naar het zich laat aanzien een formaliteit, Adriaen pachtte zoals we zagen al sinds 1726 een huis in Moergestel. Op 17 december 1731 verklaart Jan Janssen Taet, Armeester over het jaar 1731, ontvangen te hebben van Adriaan Mulders, in huwelijk hebbende Margriet van Vessum, een capitaelen somme van vijftigh guldens. Op 9 augustus 1722 had Peeter van Vessum het bedrag toegezegd. [54]

Op 31 januari 1732 draagt Adriaan een schuur, met den gront ende de helft in den hoff met een clijweyken achter Arnout Lombaers hoff, groot ontrent samen een loopen saet, gelegen binnen dese heerlijkhey van Moergestel in den gehugten van de Heysen op den Winckenbergh, aldaar de gemeene straet oist, den cooper west en suyt, en erfgenamen van Dirk Jacobs noort over aan Willem Jan Mulders, sijne broer. De schuur kwam uit de erfenis van Denis van Vessum. [55]

Charles (1717-1775), 2e hertog van Ursel en Hoboken, graaf van Grobbendonck. Hij volgt in 1738 zijn vader Conrad Albert op als heer van Moergestel. Zijn voorvader Caspar Schetz, zoon van een rijke Antwerpse burgemeester, had in 1560 de heerlijkheid gekocht van de altijd om geld verlegen zittende koning Filips II. De Ursels verkozen als residentie Brussel, of een van hun kastelen bij Hingene in Vlaanderen en Durbuy in Luxemburg. Ze lieten zich zelden zien in Moergestel. Een jongere tak van de familie (Schetz van Grobbendonck) verwierf in 1633 via een huwelijk de heerlijkheid Tilburg en Goirle.

Adriaan gaat op 9 april 1757 een erfdeling aan met Jacobus, zoon van Willem Jan Mulders. De eerste verkrijgt hierbij een huys, schuer, schop en bakhuys op de Winkenbergh, gekomen van Carel van den Eijnde, aldaar oost en suyt een straatje, west de gemeene straat, noort de erfgenamen Maria Anna Baten naast nog enkele percelen grond. Op 17 november blijkt dat er eenige onminnelijkheede waeren gereesen, de welke te gevoelijkes sijn geweest door het na bloet verwantschap waermede sij malcanderen sijn bestaende. Beide partijen komen er vervolgens toch uit: Jacobus draagt in eigendom over aan Adriaan Mulders sekere huys, schuur, schop en backhuys met den hof en hofke daer aan gelegen alhier op den Winckenbergh bij den eerste comparant [Adriaan Mulders] bewoont wordende, oost de straat, west en noort de kinderen Peter Walschots en zuid Denis de Cort. [56]

Op 6 juli 1767 leggen Adriaen en zijn vrouw een laatste wilsbeschikking vast voor schepenen Jacobus van Kelckhoven en Johannis Timmermans. Wegens ziekte van Adriaen vindt de ondertekening van de akte bij hem thuis in de Heizen plaats. De echtelieden benoemen elkaar tot universeel erfgenaam. Nog geen maand later wordt Adriaen begraven. De erfenis wordt een half jaar voor de dood van Margaretha begin 1770 bij loting verdeeld onder de nog levende kinderen: Denis, Norbert, Francis, Adriaantje, Cornelia, Johanna en de minderjarige Jan. [57] Tot de boedel behoren dan vier huizen: drie op de Vinkenbergh en een aan de Krijttestraat.

Uit dit huwelijk:

1. **Helena**
Gedoopt Moergestel 21 dec 1726, aldaar begraven 8 sep 1730?
Dooptuigen: Wilhelmus Joannes Mulders (absent) & Maria Dionisius van Vesseem
2. **Jan**
Gedoopt Moergestel 18 sep 1728, aldaar ongetrouwd begraven 30 mei 1749.
Dooptuigen: Emmerentiana Petrus van de Pol namens Joannis Gasparis van de Mierde en Joanna Dionisius van de Laet
3. **Adriaantje**
Gedoopt Moergestel 19 aug 1730, aldaar begraven 31 mei 1788.
Dooptuigen: Agnes Jan Muijlders & Wilhelmus Jan Muijlders.
Getrouwd te Moergestel 26 mei 1754 (RK) met Peter Cornelis Vriens, Schepenen van Moergestel 1771-1781: Borgemeester 1784.
Getuigen: Adrianus Meulders & Agenta de Lauw. Vriens deelde 1770 in de ouderlijke erfenis van zijn vrouw. Hem viel ondermeer toe een huys, schuur, schop met den hoff en aengelegen erve, groot 3 el, gestaen en gelegen op den Vinkenbergh, aldaar suyd en west een straat, oost Margo Baten en noort de gemeene straat.
4. **Cornelia**
Gedoopt Moergestel 8 feb 1733, aldaar begraven 11 nov 1785.
Dooptuigen: Joannes Petrus van Baest & Maria Willem Muijlders.

Getrouwd te Moergestel 15 feb 1756 (RK) met Peter Thomas Cuijpers, gedoopt te Moergestel op 9 september 1733, aldaar overleden op 27 december 1790, zoon van Thomas Arnoldus Cuijpers en Maria Jan van Iersel. Getuigen: Thomas Cuijpers & Dionysius Meulders. Uit dit huwelijk worden negen kinderen geboren.

5. **Johanna**

Gedoopt Moergestel 19 juni 1735, aldaar begraven 25 juni 1798.

Doopgetuigen: Anges Muijlders en Wilhelmus Muijlders. Getrouwd te Moergestel 4 juli 1762 (RK en schepenen) met Arnoldus van de Agte, Burgemeester voor het jaar 1783. Getuigen bij het huwelijk:

Dionysius Meulders & Joannes van der Achter. Arnoldus verkreeg met het 6e lot uit de erfenis van zijn schoonouders een huys, schuur en schop in de Krijtestraat met den hoff, groot 1 el en 2 roeden.

6. **Denis** volgt **VII-a**

7. **Andries** volgt **VII-b**

8. **Francis**

Gedoopt Moergestel 26 aug 1741, aldaar begraven 22 april 1744.

Verdronken. Doopgetuigen: Maria Willem Meulders & Jacobus Emmen

9. **Norbert** volgt **VII-c**

10. **Francis** volgt **VII-d**

11. **Jan**

Gedoopt Moergestel 19 juli 1749, overleden Middelbeers 27 aug 1818. Priester. Ingeschreven aan de universiteit van Leuven 1776. Opvolger van de in 1809 gestorven Martinus van Dijk als pastoor van Middelbeers.

Het inschrijfboek van de universiteit Leuven vermeldt hem als volgt :

'Joannes Mulders ex Moergestel. Discessit Antverpiam 1781 et translatus ad pastoratum de Middelbeers, successor Reverendi Domini Martini van Dijk Astensis, qui perfunctus cura spiritali dictae parochiae ab anno 1775, obiit 14 Julii 1809, scripto in rem Seminarii supremis tabulis legato 100 flor. - Reverendus Dominus Mulders obiit Pastor in Middel-Beers 26 Aug. 1818.' [58] Volgens de overlijdensakte is de sterfdatum 27 augustus.

Jan deelt in 1770 in de ouderlijke erfenis. Hem valt ondermeer toe 'een huys met kool en kruythof, gestaen en gelegen op den Vinkenbergh' van 30 roeden, oost en west de straat, zuid Willem van Gestel en noord Gerard Habraken.

Afbeelding 8 Het jezuïtencollege te Leuven met Sint- Michielskerk op een prent uit 1725.

De gebouwen verleenden onderdak aan de Facultas Sacrae Theologiae, opgericht in 1432.

De faculteit zou tot de sluiting door de Fransen in 1797 vele studenten trekken uit Staats-Brabant.

Het jezuïtencomplex werd in 1778 omgedoopt tot Maria-Theresiacollege.

VI-b **WILLEM JAN MULDER**s zoon van **V-a**.

Volgens zijn huwelijksakte geboren te Enschoot, begraven te Moergestel 1 mei 1748.

Een exacte doopdatum is niet te achterhalen, de doopregisters van de parochie St. Caecilia te Enschoot zijn niet bewaard gebleven. Wellicht genoemd naar zijn oud-oom Willem Gerits Rijsbroeck. Burgemeester van De Heijzen en De Heuvel 1726 en 1742; Collecteur der Coninx Beeden 1734-1735. De eerste benoeming tot burgemeester is bijzonder, omdat Willem niet bij naam wordt genoemd. Het dorpsbestuur van Moergestel had de nalatenschap van Jan Adriaen Mulders aangewezen als borg voor de financiële dorps huishouding, en liet in het midden wie van diens zoons de functie daadwerkelijk zou gaan vervullen. In een latere vergadering van het dorpsbestuur (6 februari 1726) blijkt dat het ondankbare baantje aan Willem was toebedeeld.

Willem woonde tot oktober 1731 in een 'steede' in de herdgang Kerkeinde (Moergestel). Met de bijbehorende zaai- en weilanden huurde hij dit huis van Annemarie Baten en haar moeder Geertruy Slegers, weduwe Goyert Baten.^[59]

Een Transportakte uit 1732 noemt Willem Jan Mulders expliciet als broer van Adriaan Jan Mulders, man ende momboir van Margriet Denys van Vessum. Adriaan verkocht hem volgens deze akte een schuur met de helft van een perceel grond uit de erfenis van Denis van Vessem, gelegen in de Heijzen op de Winckenbergh. ^[60]

Getrouwd 12 mei 1726 te Moergestel met **Adriana Jan Timmermans** (uit Middelbeers; begraven 19 december 1730). Getuigen bij het huwelijk: Adriaan Jan Mulders, Daniel Aert van der Achtert, Joannes Antonius de Bresser en Maria Aert de Louw (die dezelfde dag trouwden). Na de dood van zijn vrouw worden Jacobus Timmermans en Adriaan Jan Mulders tot respectievelijk momber en toezienner beëdigd over de twee kinderen uit dit huwelijk, waarvan het jongste twee jaar oud is. ^[61]

Vervolgens 8 juli 1731 te Moergestel getrouwd met **Maria Denis van Vessem** (gedoopt Moergestel 3 feb 1708; begraven Moergestel 29 april 1744; dochter van Denis Wouters van Vessem en Helena van Miert). Getuigen bij het huwelijk: Norbertus Baten (deze zat in 1731 in de Schepenbank), Adriaan Jan Mulders en Jacobus Timmermans. Geen kinderen uit dit huwelijk. Ten slotte 7 feb 1745 te Moergestel getrouwd met Petronella Meulenbroeckx. Getuige: Adriaan Mulders

Uit het eerste huwelijk:

1. **Joannes** (gedoopt Moergestel 14 apr 1727, aldaar begraven 3 feb 1736)
Doopgetuigen: Jacob Jan Timmermans & Johanna Denis van der Laet
2. **Jacobus** volgt **VII-e**
3. **Joanna Maria** (gedoopt Moergestel 12 nov 1730, aldaar begraven 14 nov 1730 als kraamkind van Mulders)

Uit het derde huwelijk volgden:

4. **Adriaentje** gedoopt Moergestel 15 maart 1746, aldaar begraven 3 juni 1746.
Doopgetuigen: Jacobus Meulders & Agnes Meulders
5. **Adrianus** (gedoopt Moergestel 17 mei 1747, aldaar begraven 1 sep 1747)
6. **Wilhelma** (gedoopt Moergestel 27 sep 1748) doopgetuigen: Jacobus Meulders & Antonia van Irsel. Wellicht identiek met een niet nader genoemd kind van Willem Mulders, begraven Moergestel 27 dec 1748.

Noten:

[50] Meijerij: 7 - Sint Jorisgilde te Moergestel, 'De Kleine Meijerij 27 (1976), p. 54-55.

[51] SA 311, f.274-279.

[52] SA 341, f.277-278

[53] RO 555, f.69.

[54] SA 341.

[55] SA 312, f.152-153

[56] SA 315, f.170v en 344, f.96v. Carel van den Eijnden was op 11 sep 1743 door de Raad van Brabant gevonnist wegens een schuld van 2514 gulden plus 20 jaar rente. Op 7 aug 1745 werd beslag gelegd op alle onroerende goederen en effecten die hij bezat als echtgenoot van Elisabeth Bijnen, weduwe en erfgename van procureur Adriaan van Vaarlen. Carel werd op 26 nov 1745 in de kerk van Moergestel begraven.

[57] SA 346, f.51-54, 6 juli 1767, SA 318, f.26v-33r, 30 januari 1770.

[58] (1959), p.20.

[59] SA 341, 27 okt 1731.

[60] SA 312, f.152-153.

[61] SA 341, de dato 29 juni 1731

Ingezonden dhr. C. Prinsen

(Wordt vervolgd)

LEDEN STELLEN ZICH VOOR

S.M. de Veer uit Geldrop smdeveer@onsbrabantnet.nl

040-2862995

De heer Michiel de Veer, 82 jaar en gepensioneerd natuurkundige, is sinds 1992 bezig met genealogie. Hij werkt aan de families De Veer, Tonnet, Coenen, Donker, Van Ittersum, Piekaar, etc en zoekt daarvoor de gegevens voornamelijk in Nederland, maar verder hoofdzakelijk in Europa, Noord-Amerika, Zuid-Afrika en Brazilië. Voor het opslaan van zijn gegevens maakt dhr. De Veer gebruik van het programma GensDataPro. Het verder uitbouwen van de familie gegevens laat hij graag aan het nageslacht over. Hij heeft al eens een DVD met alle informatie over de familie verspreid, en o.a. gestuurd naar het CBG en de Mormonen. Mocht hij nog nieuwe informatie vinden, dan wil hij dat natuurlijk meenemen. Andere hobby's van Michiel zijn, muziek maken in een Dixielandband en een orkest. Tevens is hij hoofdredacteur van het mededelingenblad en de website van het Academisch Genootschap. En om dit alles zolang mogelijk vol te kunnen houden, sport hij graag.

H. Duisters uit Akkrum (Friesland) h.duisters4@chello.nl

0566-650791

Vanaf 2004 is Henry Duisters, 59 jaar oud beroepsmilitair en nu parttime postbezorger, bezig met het zoeken naar zijn voorgeslacht. Wereldwijd zijn de families Duijster(s) Duister(s), Duyster(s) terug te vinden. Uit alle mogelijke bronnen probeert Henry gegevens te putten. Wanneer de afdeling er behoefte aan zou hebben (en dat hebben wij) dan wil dhr. Duisters best wat gegevens aanleveren ter publicatie in ons blad.

Over de familienaam zoekt Henry het voornamelijk in de breedte, voor zijn eigen afstamming gaat hij de diepte in.

Op de vraag of dhr. Duisters een speciale bron heeft aangeboord, zegt hij, dat hij gegevens heeft gevonden in het Brabants Hooggerechtshof. Voor het vastleggen van zijn gegevens maakt Henry gebruik van de programma's Aldfaer en Pro-Gen.

Gezien de afstand is een bezoek aan onze afdelingsavonden niet aannemelijk, maar na verhuizing naar het Zuiden zal daar verandering in komen. Hij zou graag iets meer willen weten over handschriftkunde. Tevens wil hij graag meer weten over het bestaan van andere bronnen waaruit informatie te halen valt. Hulp bij het ontcijferen van oud schrift, transcriptie van oude documenten, was ook een reden om lid te worden van onze afdeling. Als tweede hobby verzamelt Henry Duisters wereldmunten.

P.A.C.M. van de Sanden uit Wageningen pieter@sandlopers.nl

0317-418698

Pieter van de Sanden, 62 jaar en wetenschappelijk onderzoeker / research manager Wageningen UR, is zo'n twintig jaar op zoek naar zijn voorouders. Naar hij zegt, niet altijd even intensief. Voor zijn kwartierstaat zoekt hij de families Van de Sanden,

Schollen, Remmers en van Belkom, die voornamelijk te vinden zijn in Tilburg en omstreken. De genealogie Van de Sanden vindt mogelijk zijn oorsprong in Haren / Best e.o..

Voor de kwartierstaat van zijn echtgenote met de families Knegt, Koning, De Ridder en Wieligmans moet Pieter naar plaatsen als IJsselmonde, 's-Gravenhage, Leiden, Dordrecht, Amsterdam met uitlopers naar Tecklenburg (D) en Ameland. De gegevens komen van internet, publicaties en natuurlijk van de archieven van Tilburg, 's-Hertogenbosch en Eindhoven.

Als bijkomend lid van KPL en lid van HTB publiceert dhr. Van de Sanden primair in "Gepermeteerd". Als redactielid van "Gepermeteerd" doet hij dat ook regelmatig. Maar mocht hij iets specifiek tegenkomen voor de regio KPL, dan zal hij de redactie van KPL daar zeker op attenderen. De breedte van zijn genealogisch onderzoek heeft Pieter al aardig in kaart, vandaar dat zijn interesse nu meer de diepte in gaat. Momenteel is hij zeer geïnteresseerd in de streekhistorische context van de door hem onderzochte personen.

Een bijzondere ervaring was dat hij als deelnemer heeft gewerkt aan het RA Tilburg project "Geboren in 1809" met diverse thematische bijdragen van zijn hand. Nu werkt Pieter als vrijwilliger mee aan het project 'Charterbank Tilburg' (transcripties). Hoewel hij al jaren met veel genoegen gebruik maakt van het programma PRO-GEN, overweegt hij toch over te stappen naar HAZA21 of GensDataPro. Zoals gezegd publiceert Pieter af en toe in "Gepermeteerd" van HTB, maar heeft hij ook een website. Maar die is echt aan revisie toe, zegt hij zelf.

Gezien de afstand is het is er nog niet van gekomen een bezoek aan onze afdelingsavonden te brengen. Als reden om lid te worden van onze afdeling zegt dhr. Van de Sanden: "Genealogisch gezien is er nauwe verwantschap tussen de regio's KPL en HTB. Ik hoop er meer kennis op te doen over achtergronden van de familiegeschiedenis. En ik hoop daarmee tevens bij te dragen aan samenwerking tussen KPL en THB."

VOOR U GELEZEN:

Afdelingsbladen:

Deze keer speciale aandacht voor een blad van onze Zuiderburen.

De Rode Leeuw, jaargang 45, nr. 2. April-mei-juni 2014.

Het is het contact orgaan van Familiekunde Vlaanderen – Provincie Limburg vzw, gesticht in 1969.

- Theo Stevens beschrijft het wel en wee van een aantal Hamse wereldreizigers in de 18^e eeuw. Van heinde en ver kwamen mensen aanmonsteren op de schepen van de VOC.

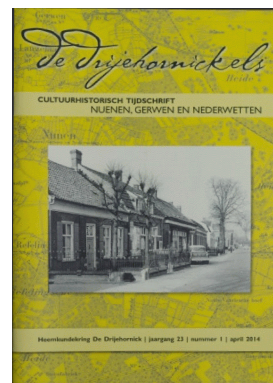
Zo ook vanuit Oostham in België. Van een aantal mensen en schepen is de geschiedenis terug gevonden.

- Kwartierstaat en zelfportret van Erwin Bert Theofiel Das, door Erwin Das. Hij was o.a. ereschepen van de stad Halen en ridder in de Leopoldsorde.
- De bewaard gebleven akten 1728 – 1767 van notaris Leonardus Vrancken te Bree, door Mathieu Kunnen. Notarisakten zijn een belangrijke bron bij genealogisch onderzoek, diverse voorbeelden worden aangehaald.
- Het blazoen van Jonkvrouw Marie Louise Elisabeth Gabrielle Alvar de Biaudos de Castéja, echtgenote van Xavier de Merode, Heer van Pietersheim, Markies van Westerlo, door Jean Maenen.
- Een geval van maagdenroof, door Leo Custers. Of zij nog maagd was, is ongewis, maar zeker is dat zij werd geroofd, ontvoerd, geschaakt. De dader was Goesen Naepen van Grote-Brogel, het slachtoffer Alet (=Aleidis) Pouwels, dochter van Thijs Pouwels en Arek (=Adriana) Scheyvarts uit Kaulille. En het gebeurde in het jaar 1480.
- Edgard Lambert Ernest Brouwers, één van de dertien gesneuvelden van Kuringen, door Mathieu Kunnen. Een beschrijving van de laatste dagen van sergeant-majoor Brouwers in de "Grote Oorlog".

Heemkundekringen:

De Drijehornickels, jaargang 23, nummer 1, april 2014.

Cultuurhistorisch tijdschrift van Nuenen, Gerwen en Nederwetten.

- Het memoriaal van de H. Clemensparochie als historische bron. Tjeu Hermans beschrijft het ruim 130 jaar oude parochie-memoriaal waarin de Nuenense kerkelijke en burgerlijke geschiedenis is beschreven.
- Nu en ... niet meer. Het VAM-spoorlijntje, door Roland van Pareren. Afvalstoffen vanuit het westen van het land werden over een aftakking van de spoorlijn Eindhoven-Venlo aangevoerd met speciale treinwagons van de Vuil Afvoer Maatschappij (VAM) om tot compost te worden verwerkt. Deze spoorlijn lag tot 1970 op de Gulberg. Het is nu afgedekt met schone aarde en behoort tot het hoogste punt van Noord-Brabant.
- Kerken en Kapellen langs Nuenens wegen en paden, door Nico Nagtegaal. Deel 8H. De oude St. Clemenskerk op de heuvel in Gerwen.
- Historie rond "De Berg" van vroeger, door Elma Saris-Gevers. Uitgedrukt in een aantal gedichten.

BIBLIOTHEEK: AANWINSTEN BOEKEN

Een dorp in de polder - Graft in de 17de eeuw

Auteur: A.Th. van Deursen

Cat.nr: 12-DSN

Van de oude samenlevingen op het platteland bestaan zowel romantische als cynische voorstellingen. De schrijver - historicus schetst in dit boek voor het eerst een compleet en gedocumenteerd beeld van een dorpsamenleving in de zeventiende eeuw.

Wat de auteur in zijn bronnen zoekt en vindt, zijn de mensen die er hebben geleefd en gewerkt, de gewone mannen en vrouwen van de zeventiende eeuw. Hun opvoeding, het huwelijksleven, de beroepen die ze uitoefenden, maar ook de donkerder kant van hun bestaan: de dreiging van het water, criminaliteit, brand en dood.

De schrijver is erin geslaagd een magistraal beeld op te roepen van het dagelijks leven van de Grafters - een schildering die enerzijds uniek is in haar gedetailleerdheid en anderzijds exemplarisch mag heten voor het Hollandse dorpsleven in de Gouden Eeuw. Uitgave 2006 - 379 bladzijden

De vrouw in Nederland

Haar eigen geschiedenis in meer dan 100 verhalen

Auteur: Lamberthe de Jong

Cat.nr: 11-JG

Vrouwen in Nederland spreken zich tegenwoordig veelvuldig uit over hun positie in de samenleving. Hoe was dat vroeger? Beroemde vrouwen als Belle van Zuylen, Aletta Jacobs en Henriëtte Roland Holst stonden hun mannetje, zo veel is zeker. Maar voor de meeste vrouwen in het verleden werden levensloop, dagelijkse bezigheden en mogelijkheden sterk bepaald door hun vrouw-zijn. Hoe hebben zij dat ervaren?

De schrijfster spitte brieven, dagboeken reisverslagen en kranten door, op zoek naar de boeiendste ervaringen van vrouwen uit 2000 jaar Nederlandse geschiedenis. In meer dan honderd verschillende stemmen vertelt de Nederlandse vrouw haar eigen geschiedenis.

Uitgave 2007 - 359 bladzijden

Co van het Groenewoud

Kopij voor het volgende nummer
inzenden voor **1 november**

Tevens bestaat de mogelijkheid om uw advertentie te plaatsen

Voor informatie neemt u contact op met de redactie

Redactieadres:

e-mailadres: h.unij@hccnet.nl

postadres: Taunus 1 5706 PC HELMOND

BESTUUR

Voorzitter:

Anton Neggers

0411 68 45 48

Henriëtte Hardeman-Emans

040 235 11 63

Secretaris:

Marie-Louise van Wijk - van Duurling
0499 37 35 23

Penningmeester:

Martien van de Donk

0499 31 10 51

Ans van der Velden-Swinkels

Leden:

Ledenadministratie

Co van het Groenewoud

040 283 32 11

Astrid Magielse-Dix

040 280 24 41

Bibliotheek:

Lisette van Corven

06 191 161 01

Co van het Groenewoud

040 283 32 11

Hulp bij computergenealogie:

Ben Bal

040 248 36 26

Johan van Hassel

040 241 31 20

Wim van Stek

0499 39 62 44

Redactie:

Ger Kleinbergen

040 283 47 14

Anton Neggers

0411 68 45 48

Theo van Rooijen

040 241 34 28

Henk Unij

0492 52 72 21

Landelijk secretariaat:

NGV

Website NGV

Website afd. Kempen- en Peelland

Langakker 29 5283 TE Bختel

antonneggers@gmail.com

Lankven 5

5508 RJ Veldhoven

htm.hardeman@onsbrabantnet.nl

Salderes 93

5682 EP Best

marielouisevanwijk@onsbrabantnet.nl

Vliegheuvel 13,

5685 CB Best

m.vandedonk@canaldigitaal.nl

Liesbergstraat 38

5628 EE Eindhoven

ansvdv@gmail.com

Molvense Erven 164

5672 HP Nuenen

j.vanhetgroenewoud@onsnet.nu

Witte de Withstraat 30 5666 EH

Geldrop

amm.magielse@gmail.com

Molvense Erven 164

5672 HP Nuenen

j.vanhetgroenewoud@onsnet.nu

PRO-GEN

ben.bal@hccnet.nl

ALDFAER

johan.van.hassel@gmail.com

GensDataPro

w.van.stek@hccnet.nl

Tweevoren 73

5672 SG Nuenen

g.kleinbergen@onsnet.nu

Langakker 29

5283 TE Bختel

antonneggers@gmail.com

Nieuwpoortstraat 12

5628 NB Eindhoven

tevaro@gmail.com

Taunus 1

5706 PC Helmond

h.unij@hccnet.nl

Postbus 26

1380 AA Weesp

www.ngv.nl

kempenenpeelland.ngv.nl